

NOTISER

Hans Hammarskiöld, Kerstin Fried: *En gång i Sverige*. Byggförlaget, Stockholm 2003. 208 s., ill. ISBN 91-7988-240-4.

”Allt i huset var urgammalt. Tröskeln nedsliten och slät som siden. Dörrhandtaget hade mist sin fjädrande spänst och gav efter lika vekt som en barnhand. Timmerstockarna i väggarna var avfasade och i ytan som en barnkind. De gav rummet karaktär av tempel.” Så skriver författaren Carl-Göran Ekerwald i en suggestiv skildring av äldre tiders enkla boningshus.

Texten utgör inledningen till kulturjournalisten Kerstin Frieds och fotografen Hans Hammarskiölds smakfullt formgivna *En gång i Sverige*. Den vackra prosalikhande faktatexten och de fint iscensatta bilderna ger en förnimmelse av hur livet kunde gestalta sig förr i världen. Med utgångspunkt i bevarade hus och miljöer, som sedan förra sekelskiftet finns uppbyggda på Skansen, får vi ta del av seder och bruk hos såväl obemedlade som välbärgade människor i staden och på landet. Arbete och vila, glädje och sorg, årstidernas växlingar och högtider och mycket mer möter vi i tolv tematiska kapitel. Fried och Hammarskiöld har lyckats levandegöra ett stycke kulturhistoria och ge en inblick i tidigare generationers livsvillkor. Framställningen kan te sig väl summarisk eller ytlig, men i mitt tycke utgör boken snarare ett lättillgängligt alternativ till utförliga, bildfattiga etnologiska redogörelser.

Jag ser fram emot att krypa upp i soffan med min lille son och låta bokens underbara fotografier berätta om hur mormors mormor och farfars farfar levde.

Anna Ingemark, Linköping

Per Gräslund. Med genealogisk medverkan och ett genealogiskt tabellverk av Per-Anders Boquist: *Kråkmaröborna – skärbor i Gryts socken*. Gryts skärvårdsförening, Grönsö 2003. Band I: Skärbornas och skärhemmanets historia. 643 s., ill. ISBN 91-974040-0-4. Band II: Gårdarnas och familjernas historia. 202 s., ill. ISBN 91-974040-1-2.

Kråkmarö är en skärgårdsby i Gryts socken, Östergötland. I de båda nyutkomna böckerna om Kråkmaröborna får man följa dem från 1400-talet t.o.m. den sista bofasta kvinnan, som avled 1988. För dem med rötter i Gryts skärgård måste de här båda banden vara en fantastisk kunskapskälla att ösa ur vad gäller befolkningen och deras levnadsvanor, skeppsfarten och dess yrkesmän. Tack vare Per-Anders Boquists genealogiska sammanställningar kan man följa dem som har befolkat ön. Han har registrerat ca 1 000 Kråkmaröbor och visar att byn har bildats genom delning inom en släkt. Man får veta hur familjerna har varit sammansatta och hur jorden har delats upp. Redskap finns avritade och böckerna är dessutom rikligt illustrerade med gamla foton på bl.a. bebyggelse och båttyper.

Numera ligger ön öde vintertid, men hembygdsföreningen är livaktig sommartid och ”intresserade ägare rustar landskapet med dess bebyggelse och skärbruket är i gång, ehuru i nya former...”.

Margareta Tellenbach, Bjärred

Ruth Hamran: *Billedsamlingen i Rygnestadsloftet Valle i Setesdal. Fra senmiddelalder til reformasjon og renessanse*. Novus forlag, Oslo 2002. 327 s., ill. ISBN 82-7099-368-8.

Ruth Hamran, f.d. konservator vid museet i Arendal, har efter mångårig forskning och framgångsrikt detektivarbete utkommit med en faktaspäckad och rikt illustrerad volym om den märkliga samlingen av 1500-talsbonader i ett loft i Rygnestad. Ingen av dessa är tillverkad i Norge utan är importgods. För svenska läsare riktas särskilt intresse mot en framställning av Sankt Göran – som är en västgöte – och en bordhimmel med det gyllene skinnets ordenskedja, den vita örnen från polska riksvapnet och svensk kunglig krona, allt med anknytning till den polsk-svenske dubbelmonarken Sigismund. Här öppnas ett fönster mot kontinenten.

Maj Nodermann, Stockholm